

داکتر بیرک ارغند :

هلند ، نوامبر ۲۰۱۶

زمانی که نیلاب موج سلام نامش را با اسم عشقش پیوند زد ، من داستان کوتاه « نقطه ، سر خط » را ارمغان گویا به ایشان اهدا کردم . نیلاب جان یکی از بهترینهاست . او به من نوشت : « . . و من این هدیه گرانبها را قاب و در جمع سایر تحایف عروسیم ضبط و بایگانی میکنم . سخنش خجسته بود . داستان کوتاهی را بانوی از سرزمین ادبیات در قابی آذین میبست . این بدعتش مرا بسوی ادبیات داستانی برگرداند . از خود پرسیدم داستان کوتاه چیست . آیا میشود آن را تحفه داد وقاب بست ؟

داستان کوتاه چیست ؟

برای داستان کوتاه آوردن تعریف مشخص کاریست بس دشوار، نازیبا و ناکافی . داستان کوتاه کلاً به روزن های کوچک و کوتاه عمری تشبیه میشود که بیننده از ورای آن به اتفاق و یا اتفاقاتی نگاه میکند که در زنده گی یک آدم دریک مقطع خاص پیش می آید . ایجاز یکی از شاخص های اساسی داستان کوتاه بشمار میرود و شخصیت در این داستانها کمتر میتواند پر

وبال بکشد وگسترش و تحول یابد و نویسنده آن برای تحلیل و تجزیه های خویش مانند آفرینشگرِ رمان و داستان میانه فضای کافی و دست باز ندارد .

عمده ترین تعریفهایی داستان کوتاه :

ادگار آلن پو میگوید: « نویسنده باید بکوشد تا خواننده را تحت تاثیر واحدی که اثرات دیگر مادون آن باشد، قرار دهد و چنین اثری را تنها داستانی میتواند داشته باشد که خواننده در یک نشست که از دو ساعت تجاوز نکند تمام آن را بخواند . »

گی دوموپاسان میگوید « عامه مردم از گروه های بیشماری تشکیل شده اند که بر سر ما (نویسنده گان) فریاد میزنند : مرا تسلی بده ، سرگرم کن ، غمگینم کن ، همفکری و همدردئی مرا بر انگیز ، مرا به رویا فرو بر ، بخندانم ، بگریانم ، بلرزانم ، مرا به فکر کردن وادار کن . »

یا سامرست موآم در باره داستان کوتاه میگوید « میتوانید آن را پشت میز شام ، یا در اتاق استراحت کشتی نقل نمایید و توجه شنونده گان را جلب کنید . »
تعریفی دیگر

«داستان کوتاه قطعه ای تخیلی است که حادثه واحدی را، خواه مادی باشد و خواه معنوی، مورد بحث قرار دهد. این قطعه تخیلی بدیع باید بدرخشد، خواننده را به هیجان بیاورد، یا در او اثر گذارد باید از نقطه ظهور تا پایان داستان در خط صاف و همواری حرکت کند . »
یا « داستان کوتاه اثری است کوتاه که در آن نویسنده به یاری یک طرح منظم شخصیتی اصلی را در یک واقعه اصلی نشان می دهد، و این اثر بر روی هم تأثیر واحدی را القا می کند. »
تعریفی دیگر:

«داستان کوتاه، داستانی است کوتاه که در آن به قصد بیان پیامی واحد شخصیت یا شخصیت های اصلی در واقعه ای واحد نشان داده می شوند . »

داستان کوتاه از کدام عناصر ساخته شده است ؟

داستان کوتاه عمدتاً از هفت عنصر ساخته شده است : موضوع ، درونمایه ، زمینه ، پیرنگ ، یاطرح ، تضاد ، شخصیت و زاویه دید . داستان کوتاه خوب دارای مقدمه ، بدنه و نتیجه است .

بزرگان داستان کوتاه در جهان:

آنتوان چخوف ، ادگار آلن پو ، نیکلای گوگول ، گی دوموپاسان ، ارنست همینگوی ، او. هانری و چند تای دیگر .

بزرگان داستان کوتاه در کشور : داکتر ببرک ارغند ، داکتر اسدالله حبیب ، داکتر اکرم

عثمان ، امین افغانپور ، غوث خیبری ، قدیر حبیب ، رهنورد زریاب و چند تای دیگر .

داستان کوتاه چی حجمی میتواند داشته باشد؟

حجم داستان کوتاه هم یکی از مسایل بحث بر انگیز است . آنرا به دشواری میتوان معیین ساخت . همانگونه که رنگها ، زبانها ، رسوم و ادبیات کشور ها با هم متفاوت اند طول یک داستان کوتاه هم در کشور های مختلف گونه گون است . بگونه مثال در آیالات متحده این حجم میتواند بالای ده هزار کلمه باشد . در بریتانیا به پنج هزار، در استرالیا به بیش از سه هزار و پنجصد کلمه میرسد . در ایران و افغانستان اکثراً بین دو تا پنج هزارکلمه قرار میگیرد . داستان کوتاه « نقطه ، سرخط » حد اقل این رقم را در افغانستان از دو هزار به پنجصد کلمه پایین آورد . میشود گفت که داستان کوتاه « نقطه، سرخط » با داشتن پنجصد کلمه در کنار کوتاه ترین داستانهای جهان برای خود جا باز کرده است . زمانی که بانوی داستان نیلاب موج سلام این داستان را قاب نمود و روی میزی در جوار تحایفش تکیه داد در ذهن من این اندیشه خطور نمود که میشود تعریفی بر تعاریف داستان کوتاه افزود : داستان کوتاه را میشود همانطوری که روی میزی غذا ویا در اتاق استراحت کشتی ویا طی یک جلسه قرائت کرد ؛ همانگونه میتوان قابش نمود و روی میز کاری قرارش داد .

داستان کوتاه (افغانی) «نقطه، سرخط» با داشتن ۵۰۰ کلمه یکی از کوتاه ترین داستانهای کوتاه جهان است که با پیدایی خود تعریف نوی هم بهمراه آورد.

«نقطه ، سر خط» روی میز ، در جوار تحایف.

